

กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง

The Process of Entering Thai Culture and the Adaptation of Yunnan-Chinese Workers in Rayong Province

Zhang Wen¹ Li Man² อรทัย ชันโท³
Zhang Wen, Li Man, Oratai khanto

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีในการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คนจีนยูนนานที่เข้ามาทำงานในระยองจะพยายามเข้าสู่หรือปรับตัวเข้าสู่วัฒนธรรมไทยเพื่อสะดวกสบายในการทำงาน วิธีการหรือการกระทำหลักที่ปรับตัวเพื่อเข้าสู่วัฒนธรรมคือ การเรียนรู้ภาษาไทย และเมื่อคนจีนยูนนานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยแล้ว บางคนจะเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเข้าสู่วัฒนธรรมไทยหรือสังคมไทยและมีการชักชวนเพื่อนที่เข้ามาทำงานพร้อมกับตนเองไปเรียนภาษาไทยด้วยกัน แต่ก็มีบางคนใช้ชีวิตอยู่ในโลกภายในของตน โดยไม่สนใจในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ (Keywords) : วัฒนธรรมไทย; การปรับตัว; คนจีนยูนนาน

Abstract

This research aimed to analyze the process of the Yunnan-Chinese workers entering Thai culture and their adaptation in Rayong province. The field study was conducted by using in-depth interviews with 25 Yunnan-Chinese workers in Rayong province. The research findings revealed that the Yunnan-Chinese working in Rayong tried to enter or adapt to the Thai culture to be in comfort; their main way or action adapted to the culture was to learn Thai language. So, some people learned the Thai language for Thai culture or Thai society. They invited their friends to work together to learn Thai. However, some lived in their inner world, not interested in learning the language and culture of Thailand.

Keywords: Thai culture; Adaptation; Yunnan-Chinese

Received: 2024-09-04 Revised: 2024-09-26 Accepted: 2024-09-29

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยครุเนย์เจียง Lecturer of Bachelor of Arts Program in Thai, Neijiang Normal University. E-mail: 563203027@qq.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยครุเนย์เจียง Lecturer of Bachelor of Arts Program in Thai, Neijiang Normal University. Email: 1356608708@qq.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Lecturer of Bachelor of Arts Program in Thai Language and Culture, Chiang Rai Rajabhat University. Email: orataikhanto@gmail.com

หน่วยงานให้ทุน

Funding Agencies:

- 1) Sichuan Center for Zhang Daqian Studies (四川张大千研究中心) ZDQ2022-29
- 2) Neijiang Normal University 2023 School-level Scientific Research Project (内江师范学院 2023 年度校级科研项目) 2022QN11

บทนำ (Introduction)

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความนิยมสำหรับบริษัทยักษ์ใหญ่ของจีน เนื่องจากจังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับทะเล มีความสะดวกสบายในการขนส่งสินค้า และอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ดังที่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง (2565) กล่าวว่า จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีรายได้ประชากรต่อหัวสูงที่สุดในประเทศ และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอยู่ในอันดับ 2 ของประเทศไทย เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากมาย และเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการเกษตรกรรม อีกทั้งจังหวัดระยองยังเป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมอมตะ ซิตี้ ระยอง สถานที่แห่งนี้ถือเป็นเมืองอุตสาหกรรมในประเทศไทยแห่งที่สองของประเทศไทย ปัจจุบันอมตะเป็นผู้พัฒนาอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้ผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมเบา สามารถเดินทางไปได้โดยง่ายและสะดวกจากทางด่วนกรุงเทพ-ระยอง อมตะ ซิตี้ ระยอง ตั้งอยู่ห่างจากท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง 27 กิโลเมตร และห่างจากสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ 99 กิโลเมตร และสถานที่แห่งนี้ยังออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้ความสะดวกสบายแก่ผู้มาลงทุน เช่น นโยบายด้านภาษีของกลุ่มอมตะ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน และจรรยาบรรณธุรกิจสำหรับคู่ค้า (บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน), 2565)

ดังนั้น จึงทำให้จังหวัดระยองได้กลายเป็นสถานที่ที่มีชาวจีนและบริษัทยักษ์ใหญ่ของจีนต้องการเข้ามาทำธุรกิจ เช่น บริษัท ทรินา โซลาร์ โซเนนซ์ แอนด์ เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด เจเนอรัล รีบเบอร์ (ไทยแลนด์) จำกัด และบริษัท คองซ์ บิวติง แมททีเรียลส์ (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นต้น ในการจัดตั้งบริษัทที่ประเทศไทย ทรัพยากรมนุษย์ก็ถือเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะมนุษย์เป็นหัวใจหลักของการดำเนินการของบริษัท ดังนั้นในบริษัทของจีนเหล่านั้นมีทั้งพนักงานคนไทยและคนจีน สำหรับคนจีนในบริษัทส่วนใหญ่เป็นคนจีนยูนนาน เนื่องจากมณฑลยูนนานเป็นมณฑลที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยจำนวนมากที่สุดในจีน อีกทั้งการเดินทางจากมณฑลยูนนานถึงไทยอย่างสะดวกกว่ามณฑลอื่นของจีน จึงทำให้บริษัทของจีนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดระยองมีพนักงานคนจีนยูนนานมากที่สุด

เมื่อคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยองกลุ่มนี้มาทำงานในประเทศไทยแล้ว พวกเขาจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมไทยเพื่อปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย การที่เรียนรู้ภาษาไทยเป็นกระบวนการแรกในการเข้าสู่วัฒนธรรม แต่ภาษาไทยกับภาษาจีนเป็นภาษาที่มีความแตกต่างกันในด้านระบบเสียง คำศัพท์ ประโยค และไวยากรณ์ อีกทั้งในการเรียนภาษาไทย ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมไปด้วย ภาษาจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ดังที่ สรลันท์ ภูมิชีซานันท์ (2559 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า ในการเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของภาษาที่ตนเรียนด้วย เพราะทักษะทางภาษาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถช่วยให้เราแปลความหมายและตีความหมายของสารนั้นได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะอย่างใดก็ตาม นอกจากปัญหาด้านภาษาแล้ว ยังมีปัญหาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอยู่หลายด้าน รวมทั้ง

ปัญหาความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในการสื่อสาร ปัญหาด้านความรู้และความคิด ปัญหาด้านทัศนคติและความรู้สึก และปัญหาด้านพฤติกรรม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษางานวิจัยเรื่อง กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง โดยข้อมูลจากการวิจัยสามารถเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง อีกทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อการศึกษาวิจัยของผู้ที่สนใจ และใช้เป็นแนวทางในการศึกษาด้านการดำรงอยู่ การสืบทอด และการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในบริบทประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรคือ คนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ คนจีนยูนนานที่ทำงานในบริษัทจีนในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ได้แก่

1. หัวหน้าบริษัทที่เป็นคนจีนยูนนาน	5	คน
2. คนจีนยูนนานที่พูดภาษาไทยได้	10	คน
3. คนจีนยูนนานที่พูดภาษาไทยไม่ได้	10	คน
รวม	25	คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากจังหวัดระยองเท่านั้น

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ขอบเขตด้านระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 ถึง เดือนมีนาคม 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลคือ ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และบทบาทของคนจีนยูนนานในสังคมไทย

2) ศึกษาประวัติและความเป็นมาของคนจีนยูนนานในจังหวัดระยอง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง

3) สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

4) เก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในบริษัทที่มีคนจีนยูนนานในจังหวัดระยอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัย เรื่อง กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง สรุปได้ดังนี้

1. ความตระหนทางวัฒนธรรมไทยและการปรับตัว พบว่า

ความตระหนทางวัฒนธรรมไทยจะปรากฏจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงวิธีการปฏิบัติตนในบริบทต่าง ๆ มากมายในชีวิตประจำวัน เช่น การจับมือ การทักทาย เมื่อเราพบคนที่ทั้งรู้จักกันดีหรือเพิ่งได้รู้จัก อีกทั้งยังรวมถึงภาษา วัฒนธรรมประเพณี สีหน้า เป็นต้น ความตระหนทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีคนใดคนหนึ่งต้องพบกับอุปสรรคหรือปัญหาของสิ่งเร้าให้เราเกิดการรับรู้ใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะตีความได้เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมได้เปลี่ยนไป นอกจากนี้ความตระหนทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากสิ่งที่เราเรียกว่าความคิด ในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ไม่ตรงกับสิ่งที่พบเห็นจริง ๆ (เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์), 2559: 299) จากผลการศึกษาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยองในด้าน ความตระหนทางวัฒนธรรมไทยและการปรับตัว พบผลการศึกษาทั้ง 3 ประการ ได้แก่ ชั้นตระหนทางวัฒนธรรมไทย ชั้นเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และชั้นปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย ดังต่อไปนี้

1.1 ชั้นตระหนทางวัฒนธรรมไทย

เมื่ออยู่ในวัฒนธรรมใหม่สักระยะหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลเริ่มหันมาให้ความสนใจกับความแตกต่างและสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่คุ้นเคยหลังจากผ่านช่วงนี้ไปได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศหรือท้องถิ่นที่ไปอยู่อาศัยแต่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันที ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่สบายทั้งกายและใจ และเกิดสิ่งที่แปลกตลอด อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้ก็มีกลุ่มคนบางคนพยายามปรับตัวเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ (เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์), 2559: 302) จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า ระยะแรกที่คนจีนยูนนานเข้ามาทำงานในระยองพวกเขาไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย และไม่เคยเรียนรู้ภาษาไทยมาก่อน จึงทำให้การดำเนินชีวิตในระยองอย่างยากลำบากมาก และยังทำให้ตนเองไม่สามารถยอมรับวัฒนธรรมไทยบางอย่างได้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมอาหาร ตัวอย่างเช่น ไม่คุ้นกับรสของส้มตำปลาร้า เพราะคนไทยที่ทำงานในสำนักงานเดียวกันบอกว่าอร่อย แต่คนจีนยูนนานกลุ่มนี้รู้สึกมันเป็นอาหารที่แปลกมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“แรก ๆ ที่ผมมาทำงานในระยอง ผมรู้สึกว่าตนเองไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทยเลย เวลาอยู่กับคนไทยก็ไม่รู้จะคุยกันอย่างไร เวลาไปกินข้าวก็ไม่เข้าใจวัฒนธรรมอาหารของไทย เพราะรสชาติของอาหารไทยนั้นผมกินไม่เป็นสักอย่างเลย โดยเฉพาะส้มตำปลาร้า แต่ตอนนี้ผมก็ได้เข้าใจวัฒนธรรมบางอย่างได้แล้ว

แต่ผมว่าตนเองยังไม่สามารถเข้ากับวัฒนธรรมได้ ต้องค่อย ๆ เรียนรู้อีกต่อไป อย่างสัปดาห์ที่แล้วก็ยังกินไม่เป็นเหมือนเดิม ผมไม่แน่ใจว่าในอนาคตตนเองจะไปลองชิมหรือเปล่า นอกจากนี้วัฒนธรรมอื่น ๆ ผมก็ยังแปลกใจเหมือนเดิม”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาที่คนจีนยูนนานที่เข้ามาทำงานในระยองมักเกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านอาหารการกินของไทย เนื่องจากอาหารการกินกับอาหารจีนหรืออาหารจีนยูนนานมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน แต่เมื่อเวลาผ่านไปอีกสักระยะหนึ่งพวกเขาเริ่มที่จะเข้าใจวัฒนธรรมไทยด้านอาหารการกิน แต่ก็ยังไม่สามารถคุ้นเคยกับอาหารการกินของไทยด้วยดี

สำหรับคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยอง นอกจากวัฒนธรรมในด้านอาหารการกินแล้ว วัฒนธรรมที่ยังทำให้พวกเขาเกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมไทยคือ เมื่อไปกินข้าวกัน คนไทยนิยมจ่ายแยก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“วัฒนธรรมไทยที่ทำให้ฉันเกิดความตระหนักในด้านวัฒนธรรมคือ การกระทำของคนไทย บางอย่าง เช่น เวลาไปกินข้าวกับเพื่อนร่วมงาน คนไทยจะชอบจ่ายแยก อย่างที่จีนส่วนมากเป็นจ่ายรวม จ่ายแยกแบบไทยก็ทำให้ฉันรู้สึกว่าการร่วมงานไม่สนิทกัน แคเป็นเพื่อนที่ไปกินข้าวกันเฉย แต่อยู่ไป ๆ ก็รู้สึกการกระทำของคนไทยที่ทำไว้ก็มีทั้งดีและไม่ดี ส่วนฉันก็พยายามที่จะเข้าใจวัฒนธรรมของคนไทย แต่เวลาไปกินข้าวกับเพื่อน ฉันก็ชอบจ่ายรวมเหมือนเดิม”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมไทยที่ทำให้คนจีนยูนนานที่เข้ามาทำงานในระยองเกิดความตระหนักในหลายด้าน ในช่วงระยะแรกที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย พวกเขาส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวัฒนธรรมของไทยทำไมถึงเป็นแบบนี้ จนกระทั่งเกิดความตระหนัก แต่เมื่อทำงานในระยองเป็นช่วงระยะหนึ่งก็เริ่มที่จะเข้าใจวัฒนธรรมไปบ้าง แต่ก็ยังไม่สามารถเลียนแบบวัฒนธรรมไทยได้

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ระยะเวลาที่คนจีนยูนนานที่เข้ามาทำงานในระยองมักเกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมไทย รวมทั้งวัฒนธรรมอาหารการกิน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย พฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากวัฒนธรรมของไทยมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมยูนนานเป็นอย่างมาก อีกทั้งสภาพแวดล้อมและการเมืองเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมของทั้งสองที่เกิดความแตกต่างกัน เมื่อผ่านไปสักระยะหนึ่ง พวกเขาก็เริ่มเข้าใจวัฒนธรรมไปบ้าง แต่ก็ไม่สามารถไปทำตามวัฒนธรรมได้

1.2 ชั้นเรียนรู้วัฒนธรรมไทย

ชั้นเรียนรู้วัฒนธรรมไทยเป็นชั้นที่เริ่มที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีของไทยมากขึ้น และพยายามที่จะพัฒนาทักษะในการสื่อสาร โดยเฉพาะเรียนรู้ภาษาไทยกลาง และเริ่มผูกมิตรกับคนในท้องถิ่นมากขึ้น และพยายามออกไปสัมผัสกับชีวิตจริงมากขึ้นจนทำให้เริ่มเข้าใจตัวเองและควบคุมตนเองได้ และทำให้เกิดความรู้ว่าการที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้รับประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อีกทั้งให้ความสนใจกับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น (เมตตา วิวัฒนากุล (กฤตวิทย์), 2559: 302)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองพยายามที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณี อาหารการกิน ภาษา การกระทำและพฤติกรรม การแต่งกาย เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“ฉันคิดว่าวัฒนธรรมแรกที่ได้เรียนมาคือ ภาษานั้นแหละ เพราะเมื่อเราพูดไทยได้แล้ว เราก็สามารถไปคุยกัน เพื่อนร่วมงานคนไทยได้ เพื่อนร่วมงานก็จะได้มีโอกาสพาเราไปเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น เช่น เมื่อฉันพูดภาษาไทยได้แล้ว ผมก็ได้มีเพื่อนคนไทยมากขึ้น เพื่อน ๆ ก็พาฉันไปกินอาหารไทยด้วยกัน และแนะนำอาหารไทยให้รู้จัก ในช่วงวันหยุดเพื่อนคนไทยก็จะพาไปเที่ยวด้วยกัน บางครั้งก็ไปเที่ยวบ้านเพื่อน คนแก่ในบ้านก็แนะนำวัฒนธรรมของไทยให้ด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนยูนนานที่เข้ามาทำงานในระยองให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมภาษา เนื่องจากภาษาเป็นกุญแจสู่วัฒนธรรมไทยด้วยจริง และภาษาเป็นเครื่องมือที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกับเพื่อนร่วมงานหรือคนในท้องถิ่น ดังนั้นพวกเขาจึงเริ่มเรียนภาษาไทยก่อน เพื่อสื่อสารพูดคุยกับคนไทย ต่อจากนั้นไปเพื่อนคนไทยจะแนะนำวัฒนธรรมไทยให้รู้จัก พาไปสัมผัสกับวิถีชีวิตไทยจริง

อย่างไรก็ตาม ในชั้นเรียนรู้วัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกระบวนการที่ยาก เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาใหม่ หากเริ่มเรียนจากพยัญชนะและสระภาษาไทยต้องใช้เวลานานและภาษาไทยเป็นภาษาไทยยาก แต่คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองก็จะพยายามต่อสู้กับความยากลำบาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“สำหรับฉัน ฉันไม่ได้ไปสมัครเรียนภาษากับสถาบันใด ๆ หรือ ฉันเรียนด้วยตนเอง เริ่มต้นจากพยัญชนะและสระภาษาไทย แล้วรู้สึกจำได้ยากมาก ท่องไปก็ครั้งก็ยังไม่จำได้ และการเขียนภาษาไทยก็เป็นขั้นที่ทำให้ฉันยอมแพ้แล้ว เพราะฝึกเขียนภาษาจนมือเมื่อยก็เขียนไม่ได้เลย แต่เมื่อคำนึงถึงว่า หากตนเองอยากทำงานในประเทศไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทย เราต้องเรียนภาษาไทย ต้องต่อสู้กับความยากลำบากให้ได้”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชั้นเรียนรู้วัฒนธรรมไทยถือเป็นขั้นที่เกิดความยากลำบากอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะคนจีนยูนนานกลุ่มนี้ในกระบวนการที่เริ่มเรียนภาษาไทยมักประสบความยากลำบากเป็นประจำ เนื่องจากภาษาไทยกับภาษาจีนมีความแตกต่างในด้านการออกเสียง การเขียน การประกอบคำ เป็นต้น แต่พวกเขาก็พยายามต่อสู้กับความยากลำบาก เพราะเมื่อตนเองสามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการสื่อสารกับคนไทยแล้ว พวกเขาจะทำงานในสังคมไทยอย่างมีความสุข

เมื่อคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองสามารถใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานที่เป็นคนไทยแล้ว พวกเขาจะเริ่มที่จะไปเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นด้วย เช่น วัฒนธรรมอาหารการกิน การแต่งกาย และประเพณีไทย เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“เมื่อผมพูดไทยได้แล้ว ผมก็กล้าออกไปเที่ยวคนเดียว ตอนนั้นผมเกือบไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวของระยองเกือบทุกที่แล้ว ไปถึงไหนผมก็เรียนรู้วัฒนธรรมของไทยไปด้วย เช่น เวลาไปสั่งอาหารผมก็จะถามแม่ว่า นี่คืออะไร รสชาติเป็นอย่างไร บางครั้งก็ถามต่อไปอีกว่า อาหารแบบนี้เป็นอาหารของภาคไหน มีประวัติความเป็นมาอย่างไร และเมื่อไปเที่ยวที่โบราณสถานผมก็จะไปเช่าชุดไทยมาใส่ แม่ว่าก็แนะนำชุดไทยให้ผมรู้ด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ภาษาเป็นกระบวนการแรกที่น่าสู่คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองเรียนรู้วัฒนธรรมไทย พวกเขาสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับคนในท้องถิ่น แล้วได้ความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก เช่น พวกเขาสามารถใช้ภาษาไทยไปเรียนรู้เรื่องราวหรือความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาหารการกินและการแต่งกายของไทย อย่างไรก็ตาม คำสัมภาษณ์นั้นยังสะท้อนให้เห็นว่าภาษาเป็นเครื่องมือที่ทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้เริ่มต้นผูกมิตรกับคนในท้องถิ่น และได้มีโอกาสไปสัมผัสกับชีวิตจริงมากขึ้น

นอกจากนี้ คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองนิยมไปเรียนรู้วิถีชีวิตไทยในด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากวิธีการและลักษณะของที่อยู่อาศัยระหว่างไทยกับจีนมีความแตกต่างกันมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“ผมว่านั่นนอกจากอาหารการกินและชุดไทยแล้ว คนจีนนิยมไปสัมผัสชีวิตจริงของไทยชนบท เพราะบ้านของคนไทยในชนบทมีความแตกต่างจากจริง ที่นี้นิยมสร้างบ้านใต้ถุน แต่ที่จริงไม่ค่อยได้เห็นเลย ดังนั้นเมื่อคนจีนไปเที่ยวที่ไหนก็ตาม พวกเขาชอบไปอยู่โรงแรมที่สร้างแบบไทย คือ สร้างโรงแรมด้วยไม้ บางครั้งคนไทยก็จะอธิบายให้ผมรู้ว่าทำไมคนไทยถึงชอบสร้างบ้านแบบนี้ มีประโยชน์อะไรต่อการอยู่ที่บ้าน”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองยังคงนิยมไปสัมผัสกับวิถีชีวิตของไทยชนบท โดยเฉพาะบ้านใต้ถุนสูง จากที่อยู่อาศัยแบบนี้ทำให้พวกเขาเห็นว่า บ้านใต้ถุนสูงมีความเหมาะสมกับอากาศในประเทศไทยที่มีอากาศร้อน

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ชั้นเรียนรู้วัฒนธรรมไทยเป็นขั้นที่ทำให้คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองเริ่มเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานและคนในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม เมื่อพวกเขาเรียนรู้ภาษาไทยแล้ว พวกเขาจะเริ่มไปสร้างความสัมพันธ์กับคนไทย ซึ่งได้มีโอกาสสัมผัสกับชีวิตจริงของไทย และได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน การแต่งกาย หรือที่อยู่อาศัย เป็นต้น

1.3 ขั้นปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย

ขั้นปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นขั้นที่แสดงให้เห็นว่า คนที่มาจากต่างวัฒนธรรมสามารถปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่ตนเองได้ไปอาศัยนั้น ในขั้นนี้ยังแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมที่พวกเขาได้ไปสัมผัส ไปเรียนรู้ นอกจากนี้แล้ว คนกลุ่มนี้สามารถผูกมิตรและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ ภายในสังคมได้ ทำให้ตนเองได้รับประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ และสามารถเข้าใจโครงสร้างที่สัมพันธ์กันระหว่างวัฒนธรรม (เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์), 2559: 303)

เมื่อคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองสองปีขึ้นไป พวกเขาจะทำตัวเหมือนคนในประเทศไทย เข้าใจวัฒนธรรมไทย และเข้าใจโครงสร้างที่สัมพันธ์กันระหว่างวัฒนธรรมกับอากัปกริยาที่มีความหมายต่าง ๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“ถ้าคนจีนมาทำงานในประเทศไทยสองปีขึ้นไปจะเข้าใจวัฒนธรรมไทยเกือบทุกอย่าง รู้ว่าอาหารไทยแต่ละอย่างย่อมเกิดขึ้นจากสถานการณ์ไหน เป็นอาหารไทยของภาคไหน รักอาหารไทย รักชุดไทย ชอบที่อยู่อาศัยแบบไทย เป็นต้น สำหรับกลุ่มคนจีนยูนนานที่ทำงานอยู่ในบริษัทนั้นก็จะปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมการทำงานของไทยอย่างมีความสุข ระหว่างร่วมงานกันรู้ว่าพฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ ของคนไทยเกิดขึ้นจากสถานการณ์ใด เมื่อพูดถึงผมจะปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมการทำงานของไทยได้อย่างไรนั้น ก็ผม

อยู่กับคนไทยตลอดเวลา เมื่อผมไม่เข้าใจพฤติกรรมและการกระทำของคนไทย ผมก็ไปสืบค้นจากเว็บไซต์หากหาไม่เจอก็แอบไปถามเพื่อนคนไทยที่สนิท”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สำหรับคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองเป็นระยะเวลาสองปีขึ้นไปมักจะเกิดความรัก ความผูกพันกับสังคมไทย จนทำตัวเหมือนคนไทย เนื่องจากพวกเขาได้พยายามเรียนรู้วัฒนธรรมไทยเพื่อปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนจีนยูนนานที่ทำงานในบริษัทหรือโรงงานในจังหวัดระยองได้มีโอกาสทำงานร่วมกับคนไทยตลอดเวลา จนคนจีนกลุ่มนี้ได้สัมผัสกับวัฒนธรรมอย่างเสมอ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในด้านการทำงาน ตัวอย่างเช่น เพื่อนร่วมงานที่เป็นคนไทยจะเลิกงานตรงเวลา เป็นต้น เมื่อได้มีความเข้าใจวัฒนธรรมของไทยแล้ว คนจีนกลุ่มนี้ก็จะพยายามเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย เพราะการที่ตนเองปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยสามารถทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความสงบสุขระหว่างในการอยู่ร่วมกัน

ปัจจุบันคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองส่วนใหญ่จะปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยได้ เนื่องจากพวกเขาอยากอาศัยอยู่ในประเทศไทยไปเรื่อย ๆ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ทำให้พวกเขายู่อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในเมื่อตนเองพบอุปสรรค คนไทยจะให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอด ดังนั้นคนจีนยูนนานที่ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยจะใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองส่วนมากก็ได้ปรับตัวจนเข้ากับวัฒนธรรมเป็นอย่างดีนะ เพราะพวกเขาเรียนรู้ภาษาไทย เรียนรู้วัฒนธรรมไทย จนเกิดความรักกับประเทศไทย นอกจากนี้พวกเขายังอยากทำงานในประเทศไทยต่อ พวกเขาคนไทยส่วนใหญ่นิสัยดี ใจดี ให้ความช่วยเหลือคนอื่นตลอดเวลา อย่างผมก็ได้รับความช่วยเหลือจากคนไทยมาเป็นหลายครั้ง แล้วไม่เอาค่าตอบแทนด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองให้ความสนใจแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยความสุข คนไทยใจดี และคนไทยมักให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นตลอดเวลา จนทำให้คนจีนกลุ่มนี้เกิดความรักต่อประเทศไทย พวกเขาจึงพยายามเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ เพื่อเข้ากับวัฒนธรรมไทย อีกทั้งการที่พวกเขาปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยนั้นทำให้ตนเองใช้ชีวิตในประเทศไทยอย่างมีความสุข

อย่างไรก็ตาม คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองจะมีวิธีการต่าง ๆ ที่ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย แต่คนส่วนใหญ่จะเรียนรู้ภาษาไทยก่อน แต่ก็ยังมีกลุ่มคนบางคนที่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับคนไทย แล้วไปสัมผัสกับวิถีชีวิตจริงของคนไทยจนกระทั่งเกิดความรักต่อวัฒนธรรมไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“ผมมาอยู่ไทยเกือบสี่ปีแล้ว แต่ก็ยังพูดไทยไม่ได้ ไปไหนมาไหนผมก็ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับคนไทย คนไทยส่วนใหญ่ก็เข้าใจภาษาอังกฤษด้วย แรก ๆ ก็มาอยู่ไทยแบบงง ๆ ตอนนั้นผมชิมกับทุกอย่างของไทยแล้ว สามารถพูดได้ว่าผมเป็นคนไทยเกือบ 80% แล้ว จากพฤติกรรมหรือการกระทำของคนไทยก็รู้แหละนี้เกิดจากอะไร เพราะอะไร อยู่ไป ๆ ก็รักประเทศไทยมากขึ้นอีกเรื่อย ๆ”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ภาษาอังกฤษก็สามารถถือเป็นสื่อในการสื่อสารสำหรับคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยอง ถึงแม้ว่าช่วงระยะแรกที่อยู่ที่ไทยทำให้ตนเองเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมไทย และรู้สึกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่พวกเขาก็พยายามที่จะปรับตัวเรียนรู้วัฒนธรรมไทยโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสื่อสารกับคนไทย เรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทยจากเพื่อนร่วมงานและคนในท้องถิ่น อีกทั้งยังเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไทยที่พูดไทยไม่ได้ จนกระทั่งเกิดความรักต่อวิถีชีวิตแบบไทย

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ในระยะแรกคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองจะเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมไทย และทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมยูนนาน ดังนั้นพวกเขาก็ปรับตัวในการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อผูกมิตรและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและคนในท้องถิ่น และพวกเขาก็จะพยายามที่จะเข้าใจพฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ ของคนไทย โดยเฉพาะความเชื่อ ศาสนา ทัศนคติ ค่านิยมและประเพณี จนกระทั่งเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำตัวเหมือนคนไทย รักประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารมีส่วนช่วยสำคัญที่ทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยและคนในท้องถิ่น

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม พบว่า

การที่บุคคลเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมต่างกันและสามารถปรับตัวได้มากหรือน้อยเกิดจากความแตกต่างของปัจจัยต่าง ๆ จากการ (เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์), 2559: 307) จากผลการศึกษากระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยองในด้าน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม พบผลการศึกษาทั้ง 2 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน และสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน

การมีทักษะการสื่อสารที่ดีและสามารถใช้ภาษาของเจ้าบ้านของวัฒนธรรมย่อมช่วยลดปัญหาความไม่เข้าใจกับเจ้าของภาษาได้ และช่วยให้ในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้น (เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์), 2559: 308) แต่หากเจ้าบ้านมีความสามารถในการสื่อสารที่ดีก็ย่อมช่วยให้คนต่างถิ่นลดปัญหาความไม่เข้าใจได้และช่วยให้คนต่างถิ่นปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้น จากการวิเคราะห์พบว่า ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้านเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสามารถในการสื่อสารที่ดีของเจ้าบ้านย่อมทำให้คนต่างถิ่นเกิดความรู้สึกอันดีกับวัฒนธรรมไทย และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น เช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ไปท่องเที่ยวที่จังหวัดสุโขทัย แล้วได้มีการสื่อสารกับคนในท้องถิ่น จึงได้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอาหารการกินของไทยมาากเพียงพอ จนกระทั่งในปัจจุบันรักอาหารการกินของไทยเป็นอย่างมากนัก ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“ผมว่าความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมเป็นอย่างมากนะ อย่างผมเป็นคนที่ชอบออกไปท่องเที่ยวเป็นประจำ ไปไหนแล้วก็ไปพูดคุยกับคนในท้องถิ่น ถ้าคนที่พูดเก่งหรือมีความรู้มาก ๆ เขาจะเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมให้ฟัง เช่น มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ผมไปเที่ยวสุโขทัย ผมได้จองโรงแรมที่สร้างด้วยไม้ เจ้าของโรงแรมคุยเก่งมาก เขาอธิบายประวัติของสุโขทัยให้ผม

ฟังแล้ว ยังแนะนำอาหารที่อร่อย ๆ ของสุโขทัยให้ แล้วเล่าให้ฟังว่าอาหารนี้เป็นอาหารที่มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ต่อจากนั้นผมก็ไปสั่งอาหารที่เขาแนะนำมา จนทำให้ผมรักอาหารนี้มาจนถึงปัจจุบัน”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการสื่อสารที่ดีเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้คนที่มาจากต่างถิ่นรู้สึกอบอุ่นใจ และช่วยให้คนต่างถิ่นสามารถเข้าใจถึงความคิดและวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมเจ้าบ้าน อีกทั้งการสื่อสารที่ดีของเจ้าบ้านสามารถเป็นเครื่องมือที่ทำให้คนต่างถิ่นปรับตัวจนเข้ากับวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน จนเกิดความรู้สึกว่าตนเองเหมือนเป็นคนไทยคนหนึ่ง ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“เมื่อผมมาทำงานในบริษัทแล้ว เพื่อนร่วมงานในออฟฟิศเดียวกันคุยเก่งมาก ขวนคุยตลอดเวลา ต่อจากนั้นผมก็จะพยายามที่จะคุยเรื่องต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมงาน พวกเขา ก็จะเล่าให้ฟังว่าความแตกต่างระหว่างหัวหน้าคนจีนกับคนไทย ผมคิดว่ามีเพื่อนคนไทยที่พูดเก่ง ๆ มีประโยชน์ต่อผมมาก จนทำให้ผมได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทยมากจนพอสมควร”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองเกิดความรู้สึกว่า เมื่อมีเพื่อนร่วมงานคนไทยที่มีความสามารถในการสื่อสารจะทำให้ตนเองได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้ง่ายขึ้น เพราะเพื่อนร่วมงานกลุ่มนี้จะเผยแพร่วัฒนธรรมไทย รวมทั้งที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหารการกิน พฤติกรรมและการกระทำ ความเชื่อ ศาสนา ทักษะคติ และประเพณีต่าง ๆ ของไทยให้ทราบ จนทำให้ตนเองให้ความสนใจกับวัฒนธรรมไทย และพยายามที่จะปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมไทย

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากการสื่อสารที่ดีของเจ้าบ้านช่วยให้คนต่างถิ่นสามารถเข้าใจถึงความคิดและวัฒนธรรมของผู้คนในสังคมเจ้าบ้าน อีกทั้งการสื่อสารที่ดีของเจ้าบ้านสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนต่างถิ่นปรับตัวจนเข้ากับวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน

2.2 สิ่งแวดล้อม

วัฒนธรรมของเจ้าบ้านมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการทำให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรม และเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปรับตัว เช่น หากวัฒนธรรมเจ้าบ้านมีความเข้มงวด มีลักษณะแบ่งเป็นพวกเรา-พวกเขาสูง รวมทั้งเรียกร้องให้คนต่างชาติหรือคนต่างถิ่นปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมอย่างเคร่งครัด ย่อมก่อให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมมากกว่าวัฒนธรรมที่มีความผ่อนปรนและยืดหยุ่น อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมของสังคมเจ้าบ้านและประเทศเจ้าบ้านจะเกิดจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ลักษณะวัฒนธรรม ความประทับใจแรกพบต่อสังคม/ประเทศเจ้าบ้าน การช่วยเหลือและสนับสนุนจากกลุ่มคนในสังคม การรับรองอย่างเป็นทางการจากราชการ และโอกาส/ความถี่ในการสื่อสาร (เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์), 2559: 309) จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์พบว่า สภาพแวดล้อมของสังคมเจ้าบ้านและประเทศเจ้าบ้านเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะโอกาสที่ได้ในการสื่อสารกับคนไทย ตัวอย่างเช่นคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองได้มีโอกาสร่วมงานกับพนักงานคนไทย จากการกระทำและพฤติกรรมและการสื่อสารก็ทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้มีโอกาสเรียนรู้

วัฒนธรรมไทย และบางสำนักงานมีพนักงานคนไทยมากกว่าคนจีน จนทำให้พวกเขาได้มีโอกาสสื่อสารกัน และความถี่ในการสื่อสารก็คงมากขึ้นไปด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองที่ว่า

“ออฟฟิศที่ฉันอยู่มีคนไทย 4 คน คนจีน 2 คน คนไทยพูดจีนไม่ได้ เราจึงใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการทำงาน และงานของเราทั้ง 6 คนมีความเกี่ยวข้องกัน ต้องคุยงานกันตลอดเวลา หลังจากเลิกงานก็ชวนกันไปกินข้าวกัน เพื่อนร่วมงานคนไทยให้ความช่วยเหลือเราตลอด พวกเขาก็พยายามเข้าใจในความคิดของคนจีน แล้วก็อธิบายให้รู้ว่า ถ้าคนไทยในเรื่องเดียวกันจากคิดต่างจากคนจีนอย่างไร ผมจึงคิดว่าสิ่งแวดล้อมอย่างที่นี่ อยู่แบบนี้ ได้มีโอกาสคุยกับคนไทยบ่อยมากนั่น มีอิทธิพลต่อการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยนะ”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2565)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมทางด้านโอกาส/ความถี่ในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานคนไทยมีอิทธิพลต่อการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย เนื่องจากโอกาส/ความถี่ในการสื่อสารสามารถทำให้ได้เข้าใจมากขึ้น และสามารถช่วยลดการปิดกั้นตัวเองและลดความตระหนกทางวัฒนธรรมได้ โดยเฉพาะคนจีนยูนนานที่ได้มาทำงานในระยองมีโอกาสสื่อสารกับคนไทยเป็นประจำจนสามารถปรับตัวเข้ากับทางวัฒนธรรมของไทย

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของสังคมและประเทศเจ้าบ้านมีอิทธิพลต่อการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมไทยนั้นย่อมทำให้คนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองเกิดความสุขสบายใจที่จะอยู่ในวัฒนธรรมไทย และย่อมช่วยให้ลดการปิดกั้นตัวเองทางวัฒนธรรมไทยได้ จนกระทั่งได้พยายามปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิเคราะห์กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า มี 2 ประการ ได้แก่ ความตระหนกทางวัฒนธรรมไทยและการปรับตัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม พบว่า ในระยะแรกคนจีนยูนนานที่ทำงานในระยองจะเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรมไทย และทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมยูนนาน ดังนั้นพวกเขาจึงปรับตัวในการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อผูกมิตรและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและคนในท้องถิ่น เข้าใจพฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ ของคนไทยมากขึ้น โดยเฉพาะความเชื่อ ศาสนา ทัศนคติ ค่านิยมและประเพณี จนกระทั่งเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำตัวเหมือนคนไทย รักประเทศมากขึ้น อีกทั้งยังรู้ว่าในกรณีที่ทำงานร่วมกับคนไทยควรปรับตัวตนเองอย่างไร อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารมีส่วนช่วยสำคัญที่ทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยและคนในท้องถิ่น ดังที่ เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์) (2559) ได้กล่าวว่า ความตระหนกทางวัฒนธรรมไทยจะปรากฏจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงวิธีการปฏิบัติตนในบริบทต่าง ๆ มากมายในชีวิตประจำวัน เช่น การจับมือ การทักทาย เมื่อเราพบคนที่ทั้งรู้จักกันดีหรือเพิ่งได้รู้จัก อีกทั้งยังรวมถึงภาษา วัฒนธรรมประเพณี สีหน้า เป็นต้น ความตระหนกทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีคนใดคนหนึ่งต้องพบกับอุปสรรคหรือปัญหาของสิ่งเร้าให้เราเกิดการรับรู้ใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะตีความได้เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมได้เปลี่ยนไป นอกจากนี้ความตระหนกทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากสิ่งที่เราเรียกว่าอคติคิด ในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ไม่ตรงกับสิ่งที่พบเห็นจริง ๆ ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์) (2559) ที่ว่า คนที่มา จากต่างวัฒนธรรมสามารถ

ปรับตัวเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่ตนเองได้ไปอาศัยนั้น ในขั้นนี้ยังแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมที่พวกเขาได้ไปสัมผัส ไปเรียนรู้ นอกจากนั้นแล้ว คนกลุ่มนี้สามารถผูกมิตรและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ ภายในสังคมได้ ทำได้ตนเองได้รับประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ และสามารถเข้าใจโครงสร้างที่สัมพันธ์กันระหว่างวัฒนธรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษากระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง
2. เป็นข้อมูลในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในบริบทประเทศไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้
 - 1.1 ข้อมูล ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้จะทำให้ผู้สนใจมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระยองสามารถนำข้อมูลเกี่ยวข้องไปใช้ในการปรับตัวให้คนจีนยูนนานที่ทำงานในประเทศไทยเข้ากับสังคมไทย
 - 1.2 เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวของคนจีนที่ทำงานในพื้นที่อื่น ๆ
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการแก้ไขปัญหาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนจีนยูนนานที่ทำงานในจังหวัดระยอง
 - 2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การดำรงอยู่ การสืบทอด และการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในบริบทประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- เมตตา วิวัฒนานุกูล (กฤตวิทย์). (2559). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรลันท์ ภูมิขิษานันท์. (2559). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างผู้เรียนชาวไทยและผู้สอนสเปนในชั้นเรียนภาษาสเปนในประเทศไทย. หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาสเปน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). (2565). **อมตะ ซิตี้ ระยอง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.amata.com/th/locations-overview/amata-thailand/industrial-cities/amata-city/> สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2566.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง. (2565). **จังหวัดระยอง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.surprise-rayong.com/th/> สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2566.